

Premierul Republica Moldova, Vasile Tofan, în fața presei după ședința de guvern din 28 iulie 2026. Foto: Guvernul Republicii Moldova

Iulie 2026

Guvernul Tofan, între reforma statului și miza integrării europene

Temele Ediției

- 1 - Igor Munteanu, expert IDIS Viitorul: „Fără depolitizarea administrației și meritocrație, reforma promisă de Guvernul Tofan va eșua”
- 2 - Mădălin Necșuțu, jurnalist TVR Moldova: „Guvernul Tofan: între ambiții, scopuri și valorificarea oportunităților”
- 3 - Viorel Gîrbu, expert economic: „Este ușor să crești salariile, dar trebuie să te asiguri că există performanță”
- 4 - Denis Cenușă, expert economic Expert-Grup: „Guvernul lui Vasile Tofan – cu probleme vechi în drum spre UE”

Guvernul condus de Vasile Tofan își începe mandatul cu o agendă ambițioasă, centrată pe eficientizarea statului, relansarea economiei, atragerea investițiilor, reforma administrației publice și accelerarea integrării europene, într-un context marcat de deficit bugetar, neîncredere socială și instituții vulnerabile.

Analiza semnată de expertul Denis Cenușă arată că Executivul propune măsuri ferme pentru reducerea risipei, reformarea sectorului public, stimularea economiei și avansarea negocierilor cu UE, însă succesul va depinde de gestionarea crizelor economice și energetice, de reintegrarea țării și de capacitatea de a recăștiga încrederea cetățenilor.

În interviul pentru FES, expertul economic Viorel Gîrbu susține că reforma fiscală și salarială trebuie să combine disciplina bugetară cu

evaluarea reală a performanței, combaterea evaziunii, utilizarea eficientă a fondurilor europene și construirea unei viziuni economice coerente, ale cărei rezultate vor putea fi observate doar pe termen lung.

De asemenea, expertul IDIS Viitorul, Igor Munteanu, consideră că principala condiție pentru reușita guvernului este depolitizarea administrației, introducerea meritocrației și profesionalizarea conducerii instituțiilor, fără de care investițiile, fondurile europene și reformele promise riscă să fie blocate de interese politice și rețele informale.

Editorialul jurnalistului Mădălin Necșuțu subliniază că adevărata integrare europeană începe în ministere și agenții, iar primele luni de mandat vor arăta dacă Vasile Tofan poate transforma sprijinul european într-o administrație performantă, capabilă să livreze reforme, proiecte și rezultate concrete.

Știri pe scurt:

Guvernul propune ca eliminarea facilităților fiscale pentru agenții economici din stânga Nistrului și lansarea Fondului de convergență să fie amânate până la 1 septembrie. Premierul Vasile Tofan a declarat că autoritățile de la Chișinău mizează pe o „integrare graduală”, nu forțată, a regiunii în spațiul economic al Republicii Moldova. „Noi avem o abordare foarte graduală în ceea ce ține de regiunea din stânga Nistrului. Nu forțăm nota – vrem o integrare graduală a oamenilor de acolo în spațiul nostru economic”, a spus el.

Planul de creștere pentru Republica Moldova 2025-2027, în valoare de 1,9 miliarde de euro, finanțat de Uniunea Europeană prin granturi și împrumuturi, include 30 de milioane de euro destinate sprijinirii societății civile și presei independente. Planul de creștere se bazează pe 520 de milioane de euro sub formă de granturi, prevăzute pentru Republica Moldova în perioada menționată. Din această sumă, 135 de milioane de euro sunt utilizate pentru mobilizarea unor împrumuturi în valoare de 1,5 miliarde de euro.

Organizația autonomă necomercială pentru promovarea cooperării internaționale „Eurasia”, afiliată oligarhului fugar Ilan Șor, a fost declarată organizație extremistă în Republica Moldova, în baza unei hotărâri pronunțate de Curtea de Apel Centru. Potrivit Serviciului de Informații și Securitate (SIS), la 24 iulie 2026, instanța a admis cererea instituției și a constatat desfășurarea activității extremiste de către organizație. În baza hotărârii judecătorești, „Eurasia” a fost inclusă în Registrul organizațiilor extremiste și al materialelor cu caracter extremist.

„Fără depolitizarea administrației și meritocrație, reforma promisă de Guvernul Tofan va eșua”

Igor Munteanu, Expertul IDIS „Viitorul”
Foto: Facebook

Expertul IDIS „Viitorul” și fostul președinte al Partidului Coaliția pentru Unitate și Bunăstare (CUB), Igor Munteanu, a acordat un interviu pentru Buletinul de Politică Externă FES/APE, în care am discutat despre factorii de care va depinde succesul Guvernului Tofan. Potrivit acestuia, reușita noului executiv va fi determinată, în primul rând, de capacitatea sa de a reforma administrația publică, de a depolitiza instituțiile statului, de a sprijini mediul de afaceri și de a consolida capacitatea instituțională necesară pentru valorificarea oportunității istorice oferite de negocierile de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană. Vă invităm să citiți integral acest interviu:

Domnule Munteanu, viitorul Guvern Tofan își începe mandatul într-un context marcat de scandaluri privind numirile politice, conflictele de interese și suspiciunile de trafic de influență. Care considerați că ar trebui să fie primul gest al noului premier în primele 100 de zile pentru a demonstra că schimbă regulile jocului și nu doar oamenii din funcții?

În primul rând, cred că este necesar un management realist al așteptărilor în raport cu prim-ministrul Vasile Tofan. Motivul este că acesta moștenește o echipă guvernamentală deja configurată de partidul aflat la guvernare, care îi este, într-un fel, „transmisă în leasing” pentru durata mandatului său. Cu alte cuvinte, domnul Tofan nu dispune de propria sa echipă de miniștri, nici măcar în măsura în care a beneficiat fostul premier, Alexandru Munteanu, la începutul mandatului său.

Din această perspectivă, principalele atuuri strategice ale domnului Tofan, în comparație cu foștii prim-miniștri, țin de ideile inovatoare

pe care le aduce și de rețeaua sa mai sofisticată de contacte, conexiuni și experiențe acumulate în sectorul privat. Totodată, aș remarca faptul că beneficiază de un context extern mai favorabil în relația cu partenerii strategici ai Republicii Moldova decât l-au avut predecesorii săi. Acest avantaj îi poate facilita considerabil activitatea.

Republica Moldova se află astăzi în plin proces de negociere a aderării la Uniunea Europeană și nu mai este în situația în care se aflau guvernele conduse de Natalia Gavrilița sau Dorin Recean, când țara se afla încă în fața unei uși doar întredeschise către UE.

Pe de altă parte, scandalurile legate de nepotism, trafic de influență sau promovarea unor persoane pe criterii de rudenie ori conexiuni personale creează un climat profund nociv și afectează credibilitatea acțiunilor prezente și viitoare ale Guvernului Tofan.

Este esențial ca acest zgomot de fond să nu eclipseze capacitatea Guvernului Tofan de a comunica eficient. Comparativ cu alți prim-miniștri, inclusiv Dorin Recean sau Natalia Gavrilița, Vasile Tofan își exprimă intențiile într-o manieră mai clară, mai coerentă și mai tehnică.

Există însă, probabil, un decalaj între stilul său de comunicare și așteptările unei părți importante a populației. Domnul Tofan comunică asemenea unui tehnocrat, în timp ce majoritatea cetățenilor așteaptă, în primul rând, răspunsuri și mesaje cu o puternică dimensiune socială din partea unui lider politic. Trecerea de la profilul de tehnocrat la cel de om politic, capabil să gestioneze și să coordoneze acțiunea guvernamentală, va necesita, cel mai probabil, o anumită perioadă de adaptare.

Poate Republica Moldova renunța la numirile politice?

Ați vorbit recent despre necesitatea unei comisii independente de recrutare pentru funcțiile cheie din administrație. Este Republica Moldova pregătită să renunțe la controlul politic asupra numirilor sau credeți că orice guvern va fi tentat să păstreze aceste pârghii de influență, indiferent de discursul public?

Vasile Tofan pare pregătit să promoveze un stil de guvernare mult mai managerial, mai orientat către mediul de afaceri și bazat pe evaluarea

performanței oamenilor din administrație. Și-a asumat deja această direcție și și-a anunțat public intențiile. Cel mai probabil, va insista ferm asupra acestei abordări, cel puțin până în momentul în care se va confrunta cu eventuale rezistențe sau coliziuni, fie din partea unor colegi din Guvern, fie din partea unor membri influenți ai PAS.

În același timp, așteptările populației sunt în primul rând de ordin moral față de o guvernare a cărei credibilitate a fost deja afectată de neîncredere și suspiciuni. Dacă nu reușești să rezolvi problema integrității și moralității actului de guvernare, va fi foarte dificil să convingi cetățenii de justetea inițiativelor strategice pe care Guvernul Tofan își propune să le implementeze.

Există însă o serie de inițiative anunțate de Vasile Tofan care au atras atenția și care mi se par deosebit de relevante. În primul rând, acesta propune un amplu proces de dereglementare și o abordare mult mai prietenoasă față de mediul de afaceri. Nu este vorba despre simple declarații sau campanii de imagine, ci despre măsuri concrete care să răspundă dificultăților cotidiene cu care se confruntă antreprenorii, într-un mediu în care relațiile informale de influență și pozițiile monopoliste continuă să afecteze concurența și dezvoltarea economică.

De asemenea, mi-au atras atenția mesajele sale privind politica externă. Vasile Tofan nu își dorește doar diplomați preocupați de reprezentarea protocolară a statului, ci o diplomatie economică evaluată prin rezultate concrete. El se așteaptă ca ambasadere și reprezentanțele Republicii Moldova să contribuie activ la atragerea investițiilor și la promovarea exporturilor moldovenești.

O altă direcție interesantă este viziunea sa potrivit căreia Republica Moldova ar trebui să devină un spațiu de testare și dezvoltare pentru inteligența artificială (AI), FinTech, GovTech, AgriTech și alte servicii digitale. Consider că există un potențial real în aceste domenii, însă până în prezent nimeni nu le-a abordat într-o manieră cu adevărat strategică.

Totodată, premierul a adus în discuție constituirea unui Fond de convergență pentru reintegrare. Acest lucru arată că înțelege faptul că procesul de reintegrare nu poate avansa fără o implicare directă și fermă a Guvernului în gestionarea relației cu regiunea transnistreană. În egală măsură, el pare conștient că relațiile privilegiate dintre anumite cercuri de interese și actorii economici influenți din regiune trebuie abordate diferit; în caz

contrar, orice discuție serioasă despre reintegrare riscă să rămână fără rezultate. Din acest punct de vedere, consider că aceasta este una dintre dimensiunile pozitive ale agendei sale.

În ansamblu, nu cred că inițiativele propuse de Vasile Tofan sunt controversate în sine. Ele devin însă mult mai dificil de implementat din cauza contextului actual, dominat de scandaluri privind traficul de influență și alte practici reprobabile, care riscă să compromită credibilitatea și bunele intenții ale Guvernului.

Un exemplu este intenția de a accelera privatizarea sau listarea la bursă a unor active și întreprinderi de stat într-un interval relativ scurt. Acesta este un subiect extrem de sensibil și există riscul ca o parte a societății să perceapă astfel de procese drept favorizări sau vânzări netransparente, atât timp cât instituțiile statului nu beneficiază încă de nivelul de credibilitate și încredere publică pe care ni l-am dori.

Negocierile cu UE și slăbiciunea administrației publice

Republica Moldova intră într-o etapă decisivă a negocierilor de aderare la Uniunea Europeană, iar Bruxellesul va evalua nu doar reformele adoptate pe hârtie, ci și capacitatea administrativă a statului. Cât de mare este riscul ca o administrație politizată și lipsită de meritocrație să devină principalul obstacol în absorbția fondurilor europene și în îndeplinirea angajamentelor asumate față de Bruxelles?

Acesta este, probabil, unul dintre cele mai mari riscuri cu care se confruntă Republica Moldova în acest moment. Deschiderea fără precedent manifestată de instituțiile europene a creat impresia că țara noastră a depășit deja punctul critic al procesului de aderare. În realitate însă, instituțiile europene și cancelariile occidentale rămân prudente și urmăresc cu mare atenție evoluțiile interne din Republica Moldova.

Țara se află în continuare sub o monitorizare atentă, iar cele mai multe dintre vulnerabilitățile noastre țin de capacitatea insuficientă a statului de a administra eficient treburile publice. Acestea privesc gestionarea activelor și întreprinderilor de stat, calitatea serviciilor publice oferite cetățenilor, dar și domenii sensibile precum siguranța cetățenilor, protecția datelor cu caracter personal

și accesul la justiție – un sector care continuă să ridice numeroase probleme.

Din punctul meu de vedere, Republica Moldova nu va putea avansa fără o reformă profundă și riguroasă a guvernării. Aceasta nu ar trebui să se limiteze doar la optimizarea costurilor, în spiritul abordării invocate de Vasile Tofan, inspirată într-o anumită măsură de modelul promovat de Javier Milei, ci ar trebui să urmărească, înainte de toate, consolidarea capacității statului de a-și îndeplini eficient misiunile și obligațiile fundamentale. Cu alte cuvinte, este nevoie de o veritabilă reformă a capacității de guvernare (statecraft), fără de care Republica Moldova, în condițiile actuale, nu va putea progresa.

În prezent, ne aflăm într-o situație paradoxală. Direcția strategică asumată de Guvern este, în linii mari, compatibilă cu obiectivele declarate ale partidului aflat la guvernare, însă intră adesea în contradicție cu interesele informale ale unor grupuri influente din interiorul acestuia.

Spun acest lucru fără echivoc: nu este doar un fenomen sociologic, ci unul profund politic. Această realitate explică, într-o anumită măsură, atât limitele de acțiune ale lui Vasile Tofan, cât și riscurile care ar putea afecta stabilitatea și durata mandatului său.

Creștere economică sau reformarea instituțiilor?

Ați atras atenția că sistemul actual încurajează loialitatea politică mai degrabă decât performanța profesională. Ar trebui Guvernul Tofan să meargă până la introducerea unor mandate fixe pentru șefii agențiilor și întreprinderilor de stat, cu criterii obiective și limitative de revocare, pentru a-i proteja atât de ingerințele politice, cât și de schimbările de guvern?

Am scris recent că Republica Moldova are nevoie urgentă de un corp profesionist de manageri care să conducă serviciile publice, agențiile și întreprinderile de stat. Pentru a realiza acest obiectiv este necesar un efort susținut de profesionalizare, precum și o conectare multidimensională la standardele și bunele practici ale Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică (OECD) și ale instituțiilor europene responsabile de reglementarea și supravegherea serviciilor publice.

În următoarele luni, până când își va putea exercita pe deplin autoritatea, Vasile Tofan va fi, cel mai probabil, constrâns de echilibrul de interese existent în actuala componență a Guvernului. Interesele și rețelele de influență asociate actualilor miniștri nu au dispărut odată cu plecarea fostului prim-ministru, ci sunt strâns legate de faptul că puterea executivă este exercitată, fără alternativă, de un singur partid.

În acest context, unul dintre primele demersuri pe care ar trebui să le inițieze Vasile Tofan este organizarea unor concursuri deschise și transparente pentru ocuparea tuturor funcțiilor de conducere din administrația publică și din sectorul guvernamental.

De asemenea, este necesară instituirea unor reguli clare privind salarizarea și promovarea în funcțiile publice, astfel încât orice majorare a remunerației să fie condiționată de evaluarea performanței. Totodată, trebuie acordată o atenție mult mai mare consolidării autonomiei funcției publice și protejării acesteia de influența politică excesivă, care s-a dovedit, în ultimii ani, profund contraproductivă pentru interesul național.

Nu în ultimul rând, Vasile Tofan ar trebui să re-dea Academiei de Administrație Publică rolul său firesc de instituție dedicată formării și dezvoltării capacităților administrației publice, în loc ca aceasta să rămână o simplă anexă a Universității de Stat.

În opinia mea, acestea sunt patru măsuri prioritare pe care premierul Vasile Tofan ar trebui să le inițieze fără întârziere.

Provocările și limitele mandatului lui Vasile Tofan

Succesul mandatului de premier al lui Vasile Tofan va fi judecat mai ales prin rezultatele economice sau prin capacitatea de a reforma administrația publică? Cu alte cuvinte, ce este mai important pentru Republica Moldova în următorii patru ani: un guvern care gestionează bine economia sau unul care reconstruiește instituțiile statului pe criterii de competență și integritate?

Nu poate exista creștere economică și performanță sustenabilă atât timp cât administrația publică

funcționează în primul rând pentru propriul consum instituțional, și nu în interesul cetățenilor.

Din această perspectivă, întrebarea dumneavoastră este, într-o anumită măsură, retorică. Este însă adevărat că Vasile Tofan se diferențiază de majoritatea membrilor actualului Guvern prin faptul că are o viziune mai apropiată de logica managerială.

El promovează un model bazat pe o administrație mai suplă și mai eficientă, orientată spre performanță, pe stimularea capitalului privat și pe accelerarea proceselor de digitalizare.

În același timp, este foarte posibil să constate că partidul pe care îl reprezintă în calitate de prim-ministru – întrucât vorbim despre un Guvern investit cu sprijinul PAS – preferă o tranziție graduală, fără schimbări bruște. Acest lucru se explică și prin faptul că partidul nu pare încă pregătit să funcționeze într-un mediu caracterizat de o competiție mai intensă și de criterii stricte de performanță.

Sper ca, odată cu asumarea acestei misiuni strategice – care reprezintă și un moment de cotitură în cariera și parcursul personal al lui Vasile Tofan –, acesta să înțeleagă că votul de investire nu îl obligă doar să apere imaginea partidului aflat la guvernare, ci și să lupte pentru principiile pe care le-a enunțat la preluarea mandatului de prim-ministru.

Din acest motiv, nu cred că îl așteaptă un mandat lipsit de dificultăți. Dimpotrivă, mă aștept să se confrunte cu numeroase obstacole și surprize, inclusiv din partea celor pe care un nou stil de guvernare, bazat pe performanță și responsabilitate, îi incomodează profund.

În aceste condiții, va trebui să-și extindă baza de susținere și să-și construiască alianțe în cât mai multe segmente ale societății. De altfel, chiar el a afirmat că nu dorește să fie doar prim-ministrul PAS, ci prim-ministrul tuturor cetățenilor Republicii Moldova.

Rămâne însă ca aceste intenții să fie confirmate prin fapte. Nu ne rămâne decât să urmărim dacă ele se vor materializa și să îi dorim succes în îndeplinirea acestui mandat.

Vă mulțumim!

Guvernul Tofan: între ambiții, scopuri și valorificarea oportunităților

Editorial de Mădălin Necșuțu,
jurnalist TVR Moldova

Există momente în istoria unui stat în care timpul politic începe să curgă cu o viteză diferită. Nu mai ai ani la dispoziție pentru experimente, nici luxul reformelor începute și abandonate. Republica Moldova se află exact într-un asemenea moment. Odată cu instalarea Guvernului condus de Vasile Tofan, țara intră probabil în cea mai dificilă etapă de după obținerea statutului de stat candidat la Uniunea Europeană.

Până acum, Chișinăul a negociat deschiderea ușilor. De acum înainte trebuie să demonstreze că este capabil să administreze casa europeană. Diferența este uriașă. Bruxellesul nu va evalua doar legile adoptate sau discursurile despre integrarea europeană. Va evalua capacitatea administrativă a statului. Va analiza dacă ministerele funcționează, dacă instituțiile livrează rezultate, dacă fondurile europene sunt gestionate corect și dacă administrația poate implementa reforme fără să fie paralizată de interese politice sau de rețele informale de influență. Aici începe adevărata provocare a Guvernului Tofan.

Reforma care nu mai poate fi amânată

În ultimele săptămâni, Republica Moldova a fost zguduită de scandaluri care au expus vulnerabilități vechi ale administrației publice: numiri controversate, suspiciuni de trafic de influență, averi greu de explicat, instituții transformate în feude administrative și o cultură organizațională în care loialitatea politică pare să fi cântărit adesea mai mult decât competența.

Aceste scandaluri nu reprezintă doar probleme de imagine. Ele lovesc direct în credibilitatea statului. Iar fără credibilitate, nicio reformă nu poate fi susținută suficient de mult pentru a produce efecte.

Din acest motiv, prima mare miză a Guvernului Tofan nu este nici reforma fiscală, nici atragerea investițiilor și nici măcar accelerarea negocierilor europene. Prima reformă este reforma administrației publice. Nu este o reformă spectaculoasă care produce aplauze și nici nu aduce voturi peste noapte. Dar fără ea toate celelalte reforme riscă să rămână simple prezentări în PowerPoint.

Mădălin Necșuțu, jurnalist TVR Moldova
Foto: Facebook

Premierul vorbește despre reducerea risipei, despre optimizarea aparatului de stat, despre digitalizare și despre evaluarea performanței. Sunt obiective corecte. Problema este că toate aceste măsuri vor lovi exact în mecanismele prin care administrația a funcționat ani la rând. Vor afecta interese, vor elimina privilegiile și vor produce rezistență. Și tocmai această rezistență va reprezenta adevăratul test al noului Executiv.

Costurile pe care PAS va trebui să și le asume

În politică există reforme populare și reforme necesare. Rareori cele două coincid. Dacă Guvernul Tofan va merge până la capăt cu restructurarea instituțiilor, limitarea sporurilor nejustificate, reducerea funcțiilor create artificial, evaluarea performanței și depolitizarea administrației, costurile electorale vor apărea inevitabil.

Vor exista categorii nemulțumite, vor exista proteste și vor exista campanii de dezinformare. Și, probabil, o parte dintre aceste costuri vor fi decontate politic chiar de PAS, partidul care deține majoritatea parlamentară. Paradoxal, succesul reformei depinde tocmai de disponibilitatea partidului de guvernământ de a accepta pierderi electorale pe termen scurt pentru câștiguri instituționale pe termen lung. Aceasta este diferența dintre o guvernare care urmărește doar următorul scrutin și una care încearcă să schimbe regulile jocului.

În plus, Vasile Tofan vine din mediul privat, unde performanța este măsurată prin rezultate, nu prin echi-

libre politice. Administrația publică funcționează însă după alte reguli. Iar aici apare întrebarea esențială: câtă libertate va avea, în realitate, noul premier?

Pentru că nici cele mai bune idei nu pot produce schimbare dacă fiecare decizie trebuie negociată cu grupuri de influență, interese administrative sau calcule electorale. De răspunsul la această întrebare depinde nu doar succesul Guvernului Tofan, ci și capacitatea Republicii Moldova de a transforma actuala oportunitate europeană într-un proces ireversibil.

Integrarea europeană începe în ministere, nu la Bruxelles

Există o tentație firească de a privi aderarea la Uniunea Europeană ca pe un proces eminamente diplomatic. În realitate, diplomația reprezintă doar vârful aisbergului. Adevărata aderare începe în fiecare minister, în fiecare agenție și în fiecare funcționar care trebuie să transforme directivele europene în politici publice și servicii eficiente pentru cetățeni. Este nevoie și o emulație în rândul funcționarilor care să producă și satisfacție.

Până acum, Republica Moldova a beneficiat de un sprijin politic fără precedent din partea Bruxellesului. Niciodată în istoria sa modernă nu a existat o asemenea convergență între voința politică europeană și aspirațiile unei majorități a societății moldovenești. Dar această fereastră nu va rămâne deschisă la nesfârșit. Uniunea Europeană nu aderă la entuziasm, ci mai degrabă aderă la rezultate. Iar rezultatele înseamnă administrație capabilă, justiție funcțională, instituții independente și capacitatea de a absorbi miliarde de euro fără ca acestea să fie risipite sau capturate de interese locale.

În următorii doi-trei ani, Guvernul Tofan va fi evaluat mai puțin după conferințele de presă și mai mult după câți kilometri de drum vor fi construiți cu bani europeni, câte proiecte vor fi implementate la timp și câte reforme vor produce efecte măsurabile. Aceasta este diferența dintre integrarea simbolică și integrarea reală.

Reintegrarea nu mai poate fi tratată separat de integrarea europeană

O altă schimbare majoră de paradigmă privește dosarul transnistrean. Timp de peste trei decenii, Chișinăul a tratat reintegrarea și integrarea europeană ca două procese paralele. Astăzi, cele două devin inseparabile. Regiunea transnistreană exportă majoritar pe piața Uniunii Europene, utilizează infrastructura energetică și comercială a Republicii Moldova și depinde economic, mai mult ca oricând, de spațiul european. În același timp, conducerea politică de la Tiraspol continuă să își bazeze legitimitatea pe sprijinul Federației Ruse și pe blocarea oricărui progres politic.

Guvernul Tofan pare să înțeleagă că această contradicție nu mai poate continua la infinit. Dacă Republica Moldova va avansa spre aderarea la Uniunea Europeană, reintegrarea nu va mai putea fi doar un dosar gestionat de Biroul Politici de Reintegrare. Ea va deveni un proiect economic, instituțional și administrativ.

Nu doar negocieri și nu doar declarații. Ci investiții, infrastructură, conectivitate, energie, servicii publice și reguli comune. Reintegrarea se va construi prin diferența de dezvoltare dintre cele două maluri ale Nistrului, nu prin întâlniri sterile tete-a-tete sau în alt format.

Cea mai mare provocare nu vine din opoziție

Mulți cred că principalul adversar al Guvernului Tofan va fi opoziția pro-rusă. Este doar o parte a problemei. Cea mai dificilă confruntare va avea loc chiar în interiorul sistemului administrativ și politic. Orice premier tehnocrat descoperă rapid că reformele nu sunt blocate doar de adversari politici, ci și de inerția instituțiilor, de grupurile de interese și de reflexele birocratice construite în ani de zile.

Aici apare inevitabil comparația cu fostul premier Alexandru Munteanu. Dincolo de diferențele de stil și de viziune, întrebarea esențială este aceeași: câtă autonomie reală are un prim-ministru într-un guvern susținut de o majoritate parlamentară puternică? Poate Vasile Tofan să își aleagă oamenii? Poate să schimbe reguli care afectează interese consolidate? Poate spune „nu” atunci când presiunea vine chiar din interiorul coaliției care îl susține? Aceste întrebări vor decide succesul mandatului său mai mult decât orice indicator economic.

Primele șase luni vor decide următorii patru ani

În politică există o regulă simplă: cu cât amâni reformele dificile, cu atât devin mai greu de realizat. Primele luni ale Guvernului Tofan reprezintă, probabil, singura perioadă în care există suficient capital politic pentru schimbări structurale. După aceea vor începe calculele electorale, rezistența administrației și tentația compromisurilor.

Dacă noul Executiv va reuși să profesionalizeze serviciul public, să reducă influența politică asupra instituțiilor, să accelereze digitalizarea, să stimuleze investițiile și să transforme diplomația într-un instrument de dezvoltare economică, Republica Moldova poate intra într-o etapă complet nouă. Dacă însă reformele vor fi diluate de compromisuri, iar schimbarea se va limita la înlocuirea unor persoane cu altele, oportunitatea actuală riscă să fie irosită.

Guvernul Tofan nu este doar un nou cabinet de miniștri. Este primul Executiv care trebuie să demonstreze că Republica Moldova poate funcționa ca un viitor stat membru al Uniunii Europene. Aceasta este adevărata miză a mandatului său. Iar timpul în care această demonstrație trebuie făcută nu se măsoară în ani, ci în luni.

„Este ușor să crești salariile, dar trebuie să te asiguri că există performanță”

Expertul economic independent, Viorel Gîrbu, a acordat un interviu pentru Buletinul de Politică Externă FES/APE, în care am discutat despre prioritățile pe care ar trebui să le urmărească Guvernul Tofan în domeniul politicilor economice și al creșterii economice. Interviul abordează atât realitățile și provocările cu care se confruntă economia Republicii Moldova, cât și dificultățile adaptării acesteia la exigențele pieței și competitivității din Uniunea Europeană. De asemenea, am discutat despre decalajele pe care Republica Moldova trebuie să le recupereze pentru a face față cu succes acestui proces. Vă invităm să citiți interviul integral în rândurile ce urmează.

Viorel Gîrbu, Expertul economic independent
Foto: Facebook

Guvernul Tofan și-a asumat o reformă amplă a sistemului bugetar-fiscal și a salarizării în sectorul public. Care considerați că este cea mai mare vulnerabilitate a sistemului actual și ce ar trebui schimbat cu prioritate pentru ca această reformă să nu se reducă la un simplu exercițiu contabil?

În prezent, una dintre cele mai mari vulnerabilități ale sistemului bugetar-fiscal din Republica Moldova este deficitul cronic și ridicat al finanțelor publice. Acesta alimentează presiunile inflaționiste și a contribuit, cel puțin parțial, la șocul inflaționist prin care a trecut economia națională începând cu anul 2022.

Chiar și în prezent, politica bugetară promovată de autorități continuă să exercite o presiune inflaționistă semnificativă. Prin urmare, Guvernul trebuie să identifice o soluție. Pentru a reduce deficitul, poate interveni fie pe partea de venituri, fie pe cea de cheltuieli. În practică, însă, reducerea cheltuielilor este mult mai dificilă decât majorarea taxelor.

În acest context, Guvernul va trebui să decidă cum își va calibra politica fiscală și cum va explica populației eventualele majorări de taxe necesare pentru acoperirea cheltuielilor publice.

Totuși, o astfel de abordare nu ar fi suficient de echilibrată. Ne-am aștepta ca Guvernul Tofan să acționeze simultan pe ambele dimensiuni: pe de o parte, să

eficientizeze utilizarea finanțelor publice, iar pe de altă parte, dacă situația o impune, să ajusteze nivelul taxelor.

În același timp, trebuie menționat că nivelul fiscalității din Republica Moldova nu este unul foarte ridicat. Totuși, provocările cu care se confruntă țara sunt diferite de cele ale altor state, motiv pentru care merită făcute comparații inclusiv cu România, unde nivelul fiscalității este mai ridicat, apropiindu-se de media europeană..

O grilă unică de salarizare și privilegiile instituțiilor autonome

Noua lege a salarizării promite un sistem mai echitabil, bazat pe evaluarea funcțiilor și pe reducerea disparităților dintre instituții. Cât de mare este riscul ca această reformă să genereze presiuni suplimentare asupra bugetului sau să provoace nemulțumiri în rândul unor categorii de angajați din sectorul public?

În ceea ce privește salarizarea în sectorul public, există o serie de situații care ridică semne de întrebare, în special în cazul unor funcții din întreprinderile de stat și din anumite instituții autonome. În unele

dintre acestea, nivelul remunerației este excesiv și greu de justificat în raport cu realitățile economice ale Republicii Moldova. Din acest motiv, este nevoie de o reformă echitabilă și credibilă, care să beneficieze de susținerea populației.

Propunerile prezentate de fostul ministru al Finanțelor merg, în principiu, în direcția corectă. În versiunea anterioară a reformei, grila de salarizare a fost simplificată: numărul treptelor a fost redus de la 15 la 10, iar cel al valorilor de referință, la patru. Din punctul meu de vedere, însă, ar trebui să existe o singură valoare de referință pe baza căreia să fie construit întregul sistem de salarizare.

Acest sistem ar trebui să se aplice în mod uniform tuturor instituțiilor, inclusiv celor care invocă statutul de autonomie, dar în privința cărora persistă numeroase semne de întrebare legate de modul în care funcționează. Totodată, în multe dintre aceste instituții, funcțiile de conducere sunt ocupate pe criterii politice.

Nu vorbim neapărat despre lipsa profesionalismului sau a competențelor, ci despre faptul că aceste funcții sunt adesea ocupate de persoane apropiate celor aflați la putere. Fenomenul nu este specific doar actualei guvernări, ci a caracterizat și alte formațiuni politice care au guvernat Republica Moldova. Din acest motiv, ne așteptăm ca Guvernul Tofan să adopte o abordare mai cuprinzătoare și mai consecventă pentru corectarea acestor disfuncționalități.

Salarii mai mari, dar și evaluarea permanentă a funcționarilor

Executivul și-a propus să crească atractivitatea funcției publice și să profesionalizeze administrația. Este suficientă majorarea salariilor pentru atingerea acestor obiective sau este necesară și o reformă profundă a modului în care funcționarii publici sunt evaluați, promovați și trași la răspundere?

Nu. Majorarea salariilor, de una singură, nu este suficientă. De altfel, nici nu mă aștept ca Guvernul să poată realiza creșteri salariale semnificative, având în vedere deficitul mare și cronic al finanțelor publice. Pur și simplu, resursele necesare nu există.

Republica Moldova a mai trecut prin reforme similare. De exemplu, în sistemul judiciar s-au făcut eforturi importante pentru creșterea salariilor judecătorilor, însă această măsură nu a rezolvat problemele de fond. Stimulentele financiare nu au fost însoțite de reforme care să consolideze responsabilitatea și performanța.

Din acest motiv, pe lângă o politică salarială adecvată, este nevoie de un sistem permanent de eva-

luare și control al activității funcționarilor publici. Performanța acestora trebuie monitorizată și analizată constant, iar accentul trebuie pus pe calitatea serviciilor oferite și pe rezultatele obținute.

În activitatea mea, lucrez frecvent cu date publice și colaborez cu ministerele. Din această perspectivă, constat adesea o lipsă profundă de transparență și de deschidere instituțională. Funcționarii invocă frecvent prevederi legale pentru a limita accesul la informații de interes public, iar paginile web ale ministerelor nu conțin informațiile care ar trebui publicate în mod firesc. Lipsesc datele și analizele de bază care ar permite înțelegerea evoluției unui anumit domeniu și evaluarea politicilor publice.

Toate aceste informații fie sunt inaccesibile, fie, am impresia, nici măcar nu există. Acest lucru creează senzația că unele autorități funcționează într-o manieră haotică, fără mecanisme eficiente de coordonare și control.

În același timp, nu pare să existe un sistem riguros de evaluare internă. Partidul aflat la guvernare nu își monitorizează suficient reprezentanții politici din ministere și nu se asigură că instituțiile pe care aceștia le conduc sunt performante. În cele din urmă, rezultatele slabe ale administrației afectează inclusiv imaginea guvernării.

Cred că tocmai aici este una dintre cele mai importante provocări. Este relativ ușor să majorezi salariile, însă mult mai dificil este să construiești un sistem care să asigure performanță, responsabilitate și control în administrația publică și în gestionarea banilor publici.

Fondurile europene, între investiții și disciplina bugetară

Guvernul va trebui să gestioneze, în paralel, investițiile finanțate prin Planul de Creștere al Uniunii Europene și necesitatea menținerii disciplinei bugetare. Cum poate fi găsit un echilibru între investițiile necesare pentru dezvoltare și păstrarea deficitului bugetar la un nivel sustenabil?

Investițiile finanțate prin Planul de Creștere al Uniunii Europene pot contribui la diminuarea presiunilor asupra bugetului public, deoarece vor acoperi o parte din necesarul de finanțare al statului, cu condiția ca autoritățile să fie capabile să implementeze politicile și reformele prevăzute de acest instrument european.

Dacă aceste politici vor fi bine concepute și implementate, Republica Moldova va putea atrage integral fondurile disponibile. Experiența trecutului arată însă că acest lucru nu este garantat. Au existat situații

În care, de exemplu, România era pregătită să ofere asistență Republicii Moldova, însă autoritățile de la Chișinău nu au reușit să absoarbă toate resursele puse la dispoziție. Un risc similar există și în prezent în raport cu asistența oferită de Uniunea Europeană.

Această provocare trebuie tratată distinct de măsurile care vizează disciplina bugetară, precum creșterea veniturilor fiscale sau eficientizarea cheltuielilor publice. Sunt două dimensiuni diferite ale politicii economice, care trebuie gestionate în paralel.

În același timp, trebuie înțeles că Planul de Creștere al Uniunii Europene este un mecanism bazat pe performanță. Accesarea fondurilor depinde în mod direct de capacitatea administrativă a ministerelor și a celorlalte instituții publice de a implementa reformele și de a îndeplini obiectivele convenite cu Uniunea Europeană.

Combaterea evaziunii și lărgirea bazei de impozitare

În spațiul public se discută tot mai des despre necesitatea unei reforme fiscale care să lărgască baza de impozitare și să reducă economia informală. Care ar trebui să fie primele măsuri fiscale pe care Guvernul Tofan ar trebui să le adopte pentru a crește veniturile bugetare fără a descuraja investițiile și mediul de afaceri?

Evaziunea fiscală rămâne o problemă importantă în Republica Moldova. Ea este alimentată atât de existența unor sectoare economice în care acest fenomen este răspândit, cât și de realitățile din multe zone rurale, unde mediul economic este slab dezvoltat și oportunitățile sunt limitate.

Există domenii precum comerțul, HoReCa și construcțiile, despre care se știe că sunt expuse unui nivel ridicat de evaziune fiscală. Ar fi de dorit ca Guvernul să obțină progrese în combaterea acestui fenomen, însă nu cred că va reuși să avanseze foarte mult. Contextul economic este dificil: nivelul de trai rămâne scăzut, sărăcia este ridicată, iar pentru mulți oameni economia informală reprezintă o modalitate de a-și suplimenta veniturile.

În aceste condiții, Guvernul ar trebui să investească în consolidarea propriilor capacități administrative, în special în întărirea instituțiilor de control și a Serviciului Fiscal de Stat. Totodată, este posibil să asistăm și la modificări ale politicii fiscale. De exemplu, Republica Moldova ar putea reveni la un sistem de impozitare progresivă a veniturilor persoanelor fizice, renunțând la actuala cotă unică și introducând cote mai ridicate pentru veniturile mai mari.

Există, de asemenea, spațiu pentru reformarea impozitării bunurilor imobiliare, un domeniu aflat în competența autorităților locale, care se confruntă cu dificultăți financiare semnificative. Din punctul meu de vedere, actualul sistem nu este bine conceput. Modelul introdus la începutul anilor 2000, în cadrul unor proiecte susținute de Banca Mondială, funcționează greu, în special în mediul rural, unde numărul redus al tranzacțiilor imobiliare face dificilă stabilirea unor valori de referință realiste.

Cred că Guvernul ar putea avansa pe aceste direcții fără a afecta perspectivele de creștere economică. Dimpotrivă, este important să mențină un climat favorabil investițiilor și să încurajeze utilizarea eficientă a activelor economice. O impozitare mai adecvată a activelor, inclusiv a proprietăților imobiliare, poate reprezenta un instrument eficient de politică economică. Dacă deținerea unor active neproductive devine mai costisitoare, proprietarii vor avea un stimul să le valorifice, fie prin investiții, fie prin vânzarea lor către actori economici capabili să le utilizeze mai eficient.

În același timp, Guvernul ar trebui să completeze aceste măsuri fiscale cu politici active de stimulare a investițiilor. De exemplu, ar putea crea un fond de investiții prin care proiectele antreprenorilor performanți să fie cofinanțate sau susținute financiar de stat. În opinia mea, aceste două direcții trebuie abordate împreună: pe de o parte, ajustarea politicii fiscale, iar pe de altă parte, extinderea mecanismelor de sprijin pentru investițiile private.

Competitivitatea, politica monetară și lipsa unei viziuni economice

Una dintre prioritățile asumate de noul Executiv este stimularea investițiilor private și accelerarea creșterii economice. Care sunt cele trei reforme economice care, în opinia dumneavoastră, ar putea produce cele mai rapide efecte asupra competitivității Republicii Moldova?

Problema competitivității economiei Republicii Moldova este una serioasă și, în opinia mea, este influențată în mare măsură de politicile monetare promovate de Banca Națională a Moldovei (BNM). Consider că BNM nu evaluează suficient impactul acestor politici asupra economiei reale și nu explică în mod adecvat efectele pe care deciziile sale le au asupra creșterii economice.

Mandatul principal al BNM este menținerea stabilității prețurilor, însă impactul politicii monetare asupra economiei ar trebui analizat și dezbătut mult mai amplu. De exemplu, nu am văzut o dezbateră parlamentară consistentă privind efectele politicii monetare asupra competitivității și creșterii economice.

După șocul inflaționist început în 2022, puterea de cumpărare a leului s-a redus considerabil. În termeni reali, valoarea banilor s-a erodat puternic din cauza inflației. În același timp însă, raportat la euro și dolar, leul s-a apreciat, ceea ce a însemnat o revalorizare semnificativă a monedei naționale. Chiar dacă și euro s-a depreciat în această perioadă, diferența dintre evoluția leului și cea a monedei europene rămâne foarte mare și afectează competitivitatea externă a economiei moldovenești.

Nu văd politici economice care să compenseze acest efect. Din această perspectivă, este dificil de înțeles cum ar putea Executivul să recupereze pierderea de competitivitate generată de evoluțiile monetare din ultimii ani. Situația este complicată și de faptul că salariile din Republica Moldova au crescut rapid, în timp ce piața muncii se confruntă cu un deficit acut de forță de muncă. Exprimate în euro, salariile au avansat mult mai rapid decât în moneda națională, ceea ce ridică întrebări privind atractivitatea Republicii Moldova pentru investitorii străini.

Dincolo de aceste aspecte, problema fundamentală este lipsa unei viziuni economice pe termen lung. Spun acest lucru de ani de zile: Republica Moldova nu dispune de o strategie coerentă de tranziție și de creștere economică, adaptată realităților sale. În lipsa unei astfel de viziuni, este dificil să stabilești prioritățile reformelor. Se intervine punctual într-un domeniu sau altul, însă fără o direcție strategică clară și fără o construcție coerentă la nivelul întregii economii.

Un exemplu este sistemul universitar. Republica Moldova are instituții de învățământ superior performante, însă economia nu este dezvoltată în jurul acestora, astfel încât cercetarea, inovarea și formarea capitalului uman să devină motoare ale creșterii economice. Nu regăsesc această abordare nici în actualul program de guvernare și nu este clar dacă această perspectivă se va schimba.

În agricultură, există încă posibilități de reformă. De exemplu, regionalizarea și orientarea către producția ecologică ar putea reprezenta direcții viabile de dezvoltare. Republica Moldova nu poate concura prin volume cu producătorii din state precum Ucraina, care beneficiază de economii de scară, însă ar putea deveni mai competitivă prin specializare și produse cu valoare adăugată mai mare.

În schimb, în sectorul industrial situația este mult mai complicată. Republica Moldova și-a pierdut în mare parte industria prelucrătoare, iar capacitatea de a o reconstrui este limitată. Programul Guvernului Tofan vorbește despre extinderea activităților de procesare, însă sunt sceptic că acest obiectiv mai poate fi atins în lipsa resurselor umane necesare. Dacă dezvoltarea industrială va depinde în principal de importul

forței de muncă, atunci trebuie să ne întrebăm cât de realistă este această strategie și ce model de creștere economică urmărim, de fapt.

Rezultatele reformelor nu pot fi măsurate în doar doi-trei ani

Privind în perspectivă, dacă peste doi sau trei ani Guvernul Tofan va afirma că și-a îndeplinit obiectivele economice, după ce indicatori ar trebui evaluați acest succes? Care ar fi, în opinia dumneavoastră, cele mai relevante criterii: ritmul de creștere economică, nivelul investițiilor private, productivitatea, evoluția salariilor, eficiența colectării veniturilor fiscale sau alți indicatori?

Nu cred că, peste doi sau trei ani, performanța Guvernului va putea fi evaluată în mod convingător prin intermediul indicatorilor macroeconomici. Într-un orizont atât de scurt, o apreciere mai relevantă ar putea veni din partea experților, deoarece transformările economice se produc lent.

Reformele promovate astăzi nu își produc efectele imediat. În următorii doi-trei ani, Guvernul Tofan va putea implementa anumite schimbări, însă rezultatele acestora vor deveni vizibile, cel mai probabil, abia peste cinci sau șase ani. Chiar și atunci, nu există garanția că reformele vor genera efectele așteptate, că au fost implementate în cea mai eficientă manieră sau că alte soluții nu ar fi produs rezultate mai bune.

De aceea, într-o perioadă atât de scurtă, evaluarea ar trebui să se bazeze mai degrabă pe calitatea reformelor și pe aprecierea experților decât pe indicatorii statistici. Datele macroeconomice pot reflecta evoluții generate de factori externi sau efectele unor reforme adoptate cu mulți ani în urmă, care abia acum încep să se manifeste.

Schimbările economice sunt, prin natura lor, lente. Din acest motiv, este puțin probabil ca în doi sau trei ani să asistăm la transformări structurale semnificative. Trebuie să înțelegem că Republica Moldova are un decalaj de dezvoltare economică de aproximativ 30–40 de ani față de Uniunea Europeană, iar recuperarea acestuia presupune o strategie de lungă durată.

Vorbim despre un proces ale cărui rezultate vor deveni vizibile peste 10–20 de ani. Reformele trebuie începute acum, însă efectele lor vor apărea mult mai târziu.

Din această perspectivă, orice indicator statistic referitor la evoluția economiei Republicii Moldova trebuie interpretat cu prudență. Altfel, există riscul unor concluzii pripite sau chiar al utilizării selective a datelor în scopuri politice.

Vă mulțumim!

Guvernul lui Vasile Tofan – cu probleme vechi în drum spre UE

Analiza de Denis Cenușă,
expert asociat la Expert-Grup

Instalarea noului Guvern de la Chișinău, condus de managerul de investiții Vasile Tofan, are loc la aproape zece luni după alegerile parlamentare din septembrie 2025. Numirea sa în funcția de prim-ministru era anticipată încă de anul trecut, însă, la acel moment, președinta Maia Sandu i-a încredințat mandatul lui Alexandru Munteanu, al cărui guvern a rămas în funcție timp de opt luni.

La fel ca predecesorul său, Vasile Tofan provine din domeniul financiar. Timp de aproximativ 15 ani, acesta a activat în cadrul companiei de investiții Horizon Capital, înainte de a accepta funcția de prim-ministru în iulie 2026.

Cu votul a 53 de deputați ai majorității parlamentare, Tofan a devenit al patrulea prim-ministru din perioada celor cinci ani de guvernare a Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS). Deși nu este membru al PAS și nu are o afiliere politică directă cu formațiunea, în 2025 a fost cofondator al Mișcării Civice „Europa 2028”, al cărei mesaj privind aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană s-a suprapus, în mare măsură, cu tema centrală a campaniei electorale desfășurate de PAS.

În linii mari, Vasile Tofan a optat pentru păstrarea actualei componențe a Guvernului, schimbările vizând doar portofoliile Agriculturii, Finanțelor și Sănătății. Potrivit informațiilor din spațiul public, unul dintre motivele pentru care a preluat aproape integral echipa ministerială este faptul că i s-ar fi oferit posibilitatea de a opera modificări ulterioare în componența Executivului, în funcție de performanța miniștrilor.

De la Milei la Moldova guvernată de PAS

Cu câteva zile înainte ca numele său să fie vehiculat public pentru funcția de prim-ministru, Vasile Tofan a prezentat un set de măsuri menite, în opinia sa, să contribuie la depășirea dificultăților economice ale Republicii Moldova.

Denis Cenușă, expert asociat la Expert-Grup
Foto: Facebook

Printre propunerile avansate s-au numărat reducerea cu 30% a aparatului administrativ, limitarea salariilor în sectorul public, privatizarea parțială a întreprinderilor de stat și reforma administrației publice locale prin instituirea a 40 de municipalități.

O parte dintre aceste propuneri amintesc de programul de reforme cu care economistul Javier Milei a câștigat alegerile prezidențiale din Argentina în 2023. După preluarea mandatului, Milei a implementat o serie de măsuri de amploare, inclusiv reducerea numărului ministerelor de la 18 la 9, eliminarea subvențiilor pentru energie și transport, liberalizarea unor prețuri reglementate și deschiderea către privatizarea unor companii din sectorul public.

În Argentina, aceste reforme au fost prezentate ca o încercare de a schimba modelul economic consolidat în timpul guvernelor peroniste din ultimii aproximativ 15 ani, pe fondul unei crize economice prelungite. În cazul Republicii Moldova, Vasile Tofan și-a asumat mandatul de prim-ministru după cinci ani de guvernare ai Partidului Acțiune și Solidaritate (PAS) și ai președintei Maia Sandu. În acest context, programul său de guvernare, intitulat „Economie europeană, stat eficient”, își propune să răspundă provocărilor economice și sociale

acumulate în această perioadă și să accelereze procesul de reformă și modernizare a economiei.

O parte dintre dificultățile economice cu care se confruntă Republica Moldova sunt generate de contextul geopolitic regional. Agresiunea militară a Rusiei împotriva Ucrainei, atacurile cu drone asupra infrastructurii petroliere ruse și tensiunile din Orientul Mijlociu, inclusiv perturbările din zona Strâmtorii Hormuz, au amplificat incertitudinile economice și au afectat piețele energetice și comerciale.

Alte probleme, inclusiv cele legate de deficitul bugetar, sunt asociate cu disfuncționalități în administrarea sectorului public. În ultimele luni, acestea au fost reflectate în dezbaterile publice generate de situația de la legate de MoldAtsa și de nivelul unor salarii din sectorul public, considerate disproportionat de mari în raport cu salariul mediu pe economie.

Amploarea acestor controverse l-a determinat pe noul prim-ministru să propună plafonarea salariilor din sectorul public, cu scopul de a transmite un mesaj de echitate socială și de a limita presiunile asupra bugetului de stat. În acest sens, secretarul general al Guvernului, Alexei Buzu, a fost însărcinat să prezinte soluții până la sfârșitul lunii iulie 2026, iar premierul și-a asumat monitorizarea acestui proces.

Într-un context în care peste o treime din populație trăiește sub pragul sărăciei, iar creșterea economică rămâne modestă, tema echității sociale capătă o importanță tot mai mare în dezbaterile publice. Potrivit sondajelor de opinie, 64% dintre cetățeni consideră că Republica Moldova se îndreaptă într-o direcție greșită. În acest climat, opoziția dispune de condiții mai favorabile pentru a mobiliza cetățenii în jurul protestelor antiguvernamentale, inclusiv pe tema tarifelor la gazele naturale, chiar la începutul mandatului Guvernului Tofan.

Programul lui Tofan – deziderat vechi, soluții semi-radicale

Ideile centrale ale programului de guvernare, cu care Vasile Tofan a fost investit în funcție, au doi piloni majori. Unul vizează construirea unui stat eficient, care să îmbunătățească condițiile de viață, iar celălalt urmărește repornirea economiei și aderarea la UE.

La capitolul relansării economice sunt prevăzute politici care previn reglementarea excesivă și controalele inopinate ale mediului de afaceri, digitizarea și industrializarea, atragerea fondurilor private, reforma fiscală și utilizarea mai eficientă a activelor statului. Guvernul își propune să

investească în interconexiuni și eficiența energetică pentru a reduce costurile de producție, însă problema majoră este transparența scăzută în achizițiile de gaze naturale și, respectiv, administrarea costisitoare a întreprinderilor de stat din sectorul energetic. Sugestiile opoziției de a primi acces la procesul de achiziții de gaze naturale și, respectiv, de a reduce costurile administrative la Energocom și Moldovagaz S.A. pot avea efecte pozitive asupra stabilizării tarifelor la energie în lanț, favorizând economia în ansamblu. Însă, pentru a ține piept șocurilor energetice mai ușor, noul guvern a sugerat revizuirea trimestrială a tarifelor, pentru a le ajusta potrivit conjuncturii din domeniu.

Cea de-a doua dimensiune care va testa eficiența Guvernului condus de Vasile Tofan este procesul de aderare la Uniunea Europeană (UE). Executivul și-a stabilit două obiective ambițioase: finalizarea negocierilor de aderare și încheierea Tratatului de Aderare până la sfârșitul anului 2028, respectiv aderarea propriu-zisă la Uniunea Europeană în anul 2030. Cu toate acestea, programul de guvernare lasă în plan secund două aspecte care vor influența decisiv parcursul european al Republicii Moldova.

În primul rând, atingerea obiectivului european întâmpină un obstacol cu implicații geopolitice majore: cuplarea parcursului european al Republicii Moldova cu cel al Ucrainei. Spre deosebire de Republica Moldova, parcursul de aderare al Ucrainei este influențat de o serie de dosare sensibile, precum protecția drepturilor minorităților naționale (în relația cu Ungaria și, eventual, cu România, în cazul în care Partidul AUR vine la putere în urma unor alegeri anticipate), interpretarea unor evenimente istorice (Polonia) sau implicațiile extinderii asupra sectorului agricol (Franța, Spania, Polonia ș.a.).

Deși o eventuală decuplare a Republicii Moldova de Ucraina ar putea permite deschiderea mai rapidă a tuturor capitolelor de negociere, Chișinăul nu va putea evita asumarea și publicarea pozițiilor sale de negociere în domenii sensibile, precum regimul achiziționării terenurilor de către cetățenii Uniunii Europene.

O altă provocare cu care Guvernul se va confrunta este gestionarea conflictului transnistrean. Nerezolvarea acestuia ar putea întârzia procesul de aderare la Uniunea Europeană, chiar dacă, ipotetic, toate capitolele de negociere ar fi închise provizoriu.

În acest context, Guvernul propune operaționalizarea Fondului de Convergență pentru politicile de reintegrare. Legislația aferentă Fondului urmează să intre în vigoare în luna august 2026, iar funcționarea acestuia va depinde atât de resursele alocate din bugetul public, cât și de granturile externe.

Chiar dacă Fondul va deveni operațional, perspectivele procesului de reintegrare vor depinde și de deschiderea administrației de la Tiraspol. Până în prezent, aceasta s-a opus inițiativei, pe care o consideră o măsură unilaterală.

Totodată, Uniunea Europeană s-a arătat rezervată față de perspectiva extinderii cu state care au conflicte teritoriale nesoluționate, cu excepția cazului Ciprului.

Ce urmează?

Guvernul condus de Vasile Tofan are la dispoziție mai puțin de doi ani pentru a reabilita imaginea PAS înaintea alegerilor locale din 2027 și a celor prezidențiale din 2028.

În această perioadă, presiunile din partea opoziției vor crește, pe fondul nemulțumirilor publice legate de lipsa meritocrației în sectorul public, tarifele din sectorul energetic, reforma administrativ-teritorială și reforma politicii fiscale, care ar putea genera efecte inflaționiste și costuri suplimentare pentru mediul de afaceri. În același timp, mai multe crize s-au suprapus – economică, hidrologică, energetică și de încredere în actul guvernării.

Această conjunctură va pune la încercare capacitatea Guvernului Tofan de a relansa economia și de a genera resursele necesare pentru reechilibrarea „contractului social”, afectat de evoluțiile din perioada de după 2022. În caz contrar, există riscul intensificării protestelor antiguvernamentale, care ar putea deveni principalul factor de mobilizare electorală în favoarea opoziției, fie la alegerile ordinare, fie în eventualitatea unor alegeri anticipate, dacă situația se va deteriora.

Pe de altă parte, eventuale progrese în procesul de reintegrare a țării și stabilizarea situației din Găgăuzia ar putea consolida capitalul de încredere al Guvernului Tofan. Totuși, efectele unor asemenea reușite ar putea fi limitate în timp dacă gestionarea problemelor socio-economice nu va deveni o prioritate imediată pe agenda Executivului.

Imprint

Editor

Friedrich-Ebert-Stiftung e. V. sucursala Chișinău (Moldova)
Strada București 111, Chisinau, MD-2012, Republica Moldova
Web: <http://moldova.fes.de>
E-mail: fes.moldova@fes.de
Tel. +373 855830

Credit foto:

Pagina 1: Premierul Republica Moldova, Vasile Tofan, în fața presei după ședința de guvern din 28 iulie 2026.
Foto: Guvernul Republicii Moldova
Pagina 2: Igor Munteanu. Foto: Facebook
Pagina 6: Mădălin Necșuțu. Foto: Facebook
Pagina 8: Viorel Gîrbu. Foto: Facebook
Pagina 12: Denis Cenușă. Foto: Facebook

Opiniile exprimate în această publicație nu reflectă neapărat punctul de vedere al Friedrich-Ebert-Stiftung e.V. (FES). Utilizarea comercială a materialelor publicate de FES nu este permisă fără acordul scris al FES. Publicațiile FES nu pot fi folosite în scopuri de campanie electorală.

Iulie 2026

© Friedrich-Ebert-Stiftung e.V.

Mai multe publicații ale fundației Friedrich-Ebert pot fi găsite aici: ↗ www.fes.de/publikationen

Friedrich-Ebert-Stiftung (FES) este o fundație politică social-democrată germană, scopurile căreia sunt promovarea principiilor și fundamentelor democrației, a păcii, înțelegerii și cooperării internaționale. FES își îndeplinește mandatul în spiritul democrației sociale, dedicându-se dezbaterii publice și găsirii, într-un mod transparent, de soluții social-democrate la problemele actuale și viitoare ale societății. Friedrich-Ebert-Stiftung activează în Republica Moldova din octombrie 2002.

Asociația pentru Politică Externă (APE) este o organizație neguvernamentală angajată în susținerea procesului de integrare a Republicii Moldova în Uniunea Europeană și facilitarea procesului de soluționare a problemei transnistrene în contextul europenizării țării. APE a fost constituită în toamna anului 2003 de un grup proeminent de experți locali, personalități publice, de foști oficiali guvernamentali și diplomați de rang înalt, toți fiind animați de dorința de a contribui cu bogata lor experiență și expertiză la formularea și promovarea de către Republica Moldova a unei politici externe coerente, credibile și eficiente.